

Regeringskansliet

Försvarsdepartementet

Promemoria

Fö2022/01624
2022-12-21

Utökade möjligheter att besluta om undantag
från lagen om upphandling på försvars- och
säkerhetsområdet med hänsyn till Sveriges
väsentliga säkerhetsintressen

Innehåll

1	Promemorians huvudsakliga innehåll	3
2	Förslag till lag om ändring i lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet	3
3	Bakgrund.....	6
4	Överväganden	6
4.1	Utökade möjligheter för Försvarsmakten	6
4.2	Beloppsgränsen för Försvarsmakten och Försvarets materielverk.....	7
5	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	9
6	Konsekvenser.....	9
7	Författningskommentar.....	10

1 Promemorians huvudsakliga innehåll

I denna promemoria föreslås ändringar i lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet, som innebär att Försvarsmakten och Försvarets materielverk i vissa enskilda fall ska få möjlighet att besluta om de undantag från bestämmelserna i den lagen som är nödvändiga med hänsyn till Sveriges väsentliga säkerhetsintressen om upphandlingen har ett värde som är högst 200 000 000 kronor.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 juni 2023.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 9 § och 7 kap. 1 och 17 §§ lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

9 §¹

I fråga om upphandling som avser sådan tillverkning av eller handel med vapen, ammunition och krigsmateriel som omfattas av artikel 346.1 b i EUF-fördraget och där 7 eller 8 § eller 10 § första stycket 2–4 eller 10 inte är tillämpliga får regeringen i enskilda fall besluta om de undantag från bestämmelserna i denna lag som är nödvändiga med hänsyn till Sveriges väsentliga säkerhetsintressen.

Försvarets materielverk får besluta om sådana undantag som avses i första stycket om upphandlingen

1. avser tillägg till en upphandling där regeringen tidigare beslutat om undantag med stöd av första stycket,

2. avser varor, tjänster eller byggtreprenader inom ramen för en av Sverige träffad internationell överenskommelse om mellanstatlig samverkan i fråga om försörjning av varor, tjänster eller byggtreprenader, eller

Försvarsmakten och Försvarets materielverk får besluta om sådana undantag som avses i första stycket om upphandlingen

1. avser tillägg till en upphandling där regeringen tidigare beslutat om undantag med stöd av första stycket,

2. avser varor, tjänster eller byggtreprenader inom ramen för en av Sverige träffad internationell överenskommelse om mellanstatlig samverkan i fråga om försörjning av varor, tjänster eller byggtreprenader, eller

¹ Senaste lydelse 2018:594.

3. har ett värde som *understiger* 25 000 000 kronor.

Försvarsmakten och Försvarets radioanstalt får besluta om sådana undantag som avses i första stycket om upphandlingens värde *understiger* 5 000 000 kronor.

3. har ett värde som *är högst* 200 000 000 kronor.

Försvarets radioanstalt får besluta om sådana undantag som avses i första stycket om upphandlingens värde *är högst* 5 000 000 kronor.

7 kap.

1 §

Tekniska specifikationer ska ingå i annonsen om upphandling, förfrågningsunderlaget, det beskrivande dokumentet eller de *kompletterade* handlingarna. Specifikationerna ska vara utformade på något av de sätt som anges i 2 och 3 §§.

Tekniska specifikationer ska ingå i annonsen om upphandling, förfrågningsunderlaget, det beskrivande dokumentet eller de *kompletterande* handlingarna. Specifikationerna ska vara utformade på något av de sätt som anges i 2 och 3 §§.

17 §

En upphandlande myndighet eller enhet får kräva att anbudet innehåller

1. certifiering eller dokumentation som visar i vilken utsträckning anbudsgivaren har förmåga att uppfylla sina skyldigheter i fråga om export, överföring och transitering av varor i samband med kontraktet,

2. uppgifter om eventuella begränsningar som exportkontroll eller säkerhetsarrangemang kan komma att medföra för den upphandlande myndigheten eller enheten i fråga om att sprida, överföra eller använda varorna och tjänsterna eller resultat av dessa varor och tjänster,

3. certifiering eller dokumentation som visar att organisationen och lokaliseringen av anbudsgivarens försörjningskedja gör det möjligt för denne att uppfylla kraven om försörjningstrygghet som den upphandlande myndigheten eller enheten anger i annonsen om upphandling, förfrågningsunderlaget, det beskrivande dokumentet eller de *kompletterade* handlingarna,

4. en utfästelse från anbudsgivaren om att se till att eventuella ändringar i försörjningskedjan under genomförandet av kontraktet inte kommer att skadligt inverka på uppfyllandet av kraven om försörjningstrygghet i annonsen om upphandling,

3. certifiering eller dokumentation som visar att organisationen och lokaliseringen av anbudsgivarens försörjningskedja gör det möjligt för denne att uppfylla kraven om försörjningstrygghet som den upphandlande myndigheten eller enheten anger i annonsen om upphandling, förfrågningsunderlaget, det beskrivande dokumentet eller de *kompletterande* handlingarna,

4. en utfästelse från anbudsgivaren om att se till att eventuella ändringar i försörjningskedjan under genomförandet av kontraktet inte kommer att skadligt inverka på uppfyllandet av kraven om försörjningstrygghet i annonsen om upphandling,

förfrågningsunderlaget, det förfrågningsunderlaget, det
beskrivande dokumentet eller de beskrivande dokumentet eller de
kompletterade handlingarna, *kompletterande* handlingarna,

5. en utfästelse från anbudsgivaren att, i enlighet med villkor som parterna ska komma överens om, upprätta eller upprätthålla den kapacitet som krävs för att tillmötesgå den upphandlande myndighetens eller enhetens eventuellt ökade behov till följd av en kris,

6. dokumentation i fråga om att tillgodose den upphandlande myndighetens eller enhetens ökade behov till följd av en kris,

7. en utfästelse från anbudsgivaren att utföra underhåll, modernisering och anpassningar av den utrustning som är föremål för upphandlingen,

8. en utfästelse från anbudsgivaren att i tid informera den upphandlande myndigheten eller enheten om varje förändring i anbudsgivarens organisation, försörjningskedja eller industriella strategi som kan påverka anbudsgivarens skyldigheter gentemot den upphandlande myndigheten eller enheten, eller

9. en utfästelse från anbudsgivaren att, i enlighet med villkor som parterna ska komma överens om, förse den upphandlande myndigheten eller enheten med allt som behövs för produktion av reservdelar, komponenter, särskilda tillbehör och särskild testutrustning, inklusive ritningar, licenser och instruktioner, för den händelse anbudsgivaren inte längre kan tillhandahålla denna utrustning.

En upphandlande myndighet eller enhet får kräva att anbuderna även innehåller annat för att visa att anbudsgivaren uppfyller kraven i fråga om försörjningstrygghet.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juni 2023.
  2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för upphandlingar som har påbörjats före ikraftträdandet.

3 Bakgrund

I 1 kap. 9 § lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet, förkortad LUFSS, regleras en möjlighet att i enskilda fall och under vissa förutsättningar göra de undantag från lagen som är nödvändiga med hänsyn till Sveriges väsentliga säkerhetsintressen. I första hand är det regeringens uppgift att besluta om sådana undantag. Under vissa förutsättningar finns dock möjlighet för de upphandlande myndigheter som anges i lagrummet att besluta om undantag.

Möjligheterna för de myndigheter som anges i den aktuella paragrafen att besluta om sådana undantag skiljer sig åt. Gemensamt är dock att de kan besluta om undantag om upphandlingens värde understiger vissa beloppsgränser. För Försvarets materielverk är beloppsgränsen satt till 25 000 000 kronor och för Försvarmakten och Försvarets radioanstalt är den i stället 5 000 000 kronor. Därutöver kan Försvarets materielverk även besluta om undantag när upphandlingen antingen avser tillägg till en upphandling där regeringen tidigare beslutat om undantag eller avser varor, tjänster eller byggtreprenader inom ramen för en av Sverige träffad internationell överenskommelse om mellanstatlig samverkan i fråga om försörjning av varor, tjänster eller byggtreprenader.

Fram till 2019 var det Försvarets materielverk som, med vissa undantag, upphandlade varor, tjänster och byggtreprenader till Försvarmakten på uppdrag av den senare myndigheten. Eftersom Försvarets materielverk hade det övergripande ansvaret för upphandlingar inom materiel- och logistikförsörjningen till Försvarmakten har myndigheten även kunnat besluta om undantag i väsentligt större utsträckning än Försvarmakten. Från och med den 1 januari 2019 har dock Försvarmakten fått ett utökad ansvar för upphandlingar till myndigheten.

4 Överväganden

4.1 Utökade möjligheter för Försvarmakten

<p>Promemorians förslag: Försvarmakten får samma möjligheter som Försvarets materielverk att besluta om undantag från lagen om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet med hänsyn till Sveriges väsentliga säkerhetsintressen.</p>

Skälen för förslaget: Försvarmakten ansvarar sedan 2019 bland annat för upphandlingar av varor och tjänster inom det s.k. vidmakthållandeområdet. Försvarmakten har därigenom fått ansvaret för ekonomiskt omfattande upphandlingar som dessutom kan röra det område där undantag från LUFSS med hänsyn till Sveriges väsentliga säkerhetsintressen aktualiseras.

Mot bakgrund av den ändrade ansvarsfördelningen på upphandlingsområdet saknas det skäl att fortsättningsvis låta

Försvarsmaktens och Försvarets materielverks möjligheter att besluta om aktuella undantag skilja sig åt. Försvarsmakten bör därför ges samma möjligheter som Försvarets materielverk att besluta om de undantag från LUFS som är nödvändiga med hänsyn till Sveriges väsentliga säkerhetsintressen.

Förslaget innebär att samma beloppsgräns kommer att gälla för när Försvarets materielverk och Försvarsmakten får besluta om aktuella undantag. Vidare innebär förslaget att Försvarsmakten, i likhet med Försvarets materielverk, även kommer att kunna besluta om sådana undantag om upphandlingen antingen avser tillägg till en upphandling där regeringen tidigare beslutat om undantag eller avser varor, tjänster eller byggtreprenader inom ramen för en av Sverige träffad internationell överenskommelse om mellanstatlig samverkan i fråga om försörjning av varor, tjänster eller byggtreprenader.

4.2 Beloppsgränsen för Försvarsmakten och Försvarets materielverk

Promemorians förslag: Beloppsgränsen för när Försvarsmakten och Försvarets materielverk får besluta om undantag från lagen om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet med hänsyn till Sveriges väsentliga säkerhetsintressen ska höjas till 200 000 000 kronor.

Skälen för förslaget: Upphandlingar på försvars- och säkerhetsområdet omfattas av EU:s regelverk inom upphandlingsområdet, framför allt Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/81/EG av den 13 juli 2009 om samordning av förfarandena vid tilldelning av vissa kontrakt för byggtreprenader, varor och tjänster av upphandlande myndigheter och enheter på försvars- och säkerhetsområdet och om ändring av direktiven 2004/17/EG och 2004/18/EG (LUFS-direktivet). Direktivet har genomförts i svensk rätt genom LUFS.

Bestämmelsen i 1 kap. 9 § LUFS, som möjliggör undantag från regelverket, genomför delvis artikel 2 i LUFS-direktivet enligt vilken direktivet inte gäller för upphandlingar som omfattas av artikel 296 i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, som i sin tur motsvaras av artikel 346 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). Av den senare artikeln följer att varje medlemsstat får vidta åtgärder som den anser nödvändiga för att skydda sina väsentliga säkerhetsintressen i fråga om tillverkning av eller handel med vapen, ammunition och krigsmateriel. Sådana åtgärder får emellertid inte försämra konkurrensvillkoren på den gemensamma marknaden för varor som inte är avsedda speciellt för militärändamål.

Den i LUFS gällande beloppsgränsen om 25 000 000 kronor som gäller för Försvarets materielverks möjlighet att besluta om undantag har inte sitt ursprung i någon bestämmelse i direktivet eller i övrigt i EU-rätten. Beloppsgränsen har inte ändrats sedan den infördes 2008 i den numera upphävda lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, äldre LOU. Genom den lagen genomförde Sverige Europaparlamentets och rådets

direktiv 2004/18/EG av den 31 mars 2004 om samordning av förfarandena vid offentlig upphandling av byggtreprenader, varor och tjänster.

Någon närmare motivering till att beloppsgränsen sattes till 25 000 000 kronor framkommer inte i förarbetena till äldre LOU (jfr prop. 2006/07:128 s. 142 och 440–441).

En rimlig utgångspunkt är att regeringen fortsatt ska besluta om undantag i de fall anskaffningen avser stora materielsystem eller innefattar betydande strategiska vägval. 25 000 000 kronor är i sammanhanget ett lågt belopp. Regeringen har i propositionen Totalförsvaret 2021–2025, mot bakgrund av det försämrade omvärldsläget, bedömt att det militära försvaret fortsatt behöver stärkas och den operativa förmågan öka (prop. 2020/21:30 s. 98). Regeringen har meddelat att anslaget till det svenska militära försvaret ska öka till motsvarande två procent av bruttonationalprodukten (BNP) så snart som möjligt, men senast 2026. Att beakta är även att Sverige den 18 maj 2022 ansökte om medlemskap i Nordatlantiska fördragsorganisationen (Nato). Enligt Natos riktlinje bör minst 20 procent av försvarsbudgeten gå till materielinvesteringar. Ett svenskt Natomedlemskap kommer att påverka Sveriges framtida förmåge- och försvarsinriktning och medför förändrade förutsättningar för materieförsörjningen. Med hänsyn till dessa omständigheter och för att säkerställa det militära försvarets behov av materiel bör det skapas förutsättningar för att underlätta upphandlingsprocessen. Ett bredare mandat till ansvariga myndigheter att besluta om undantag från bestämmelserna i LUFSS skulle understödja det syftet.

Mot denna bakgrund är det inte ändamålsenligt och effektivt att regeringen fortsatt ska fatta beslut om undantag i upphandlingen därför att upphandlingens värde överstiger 25 000 000 kronor.

Sammanfattningsvis bör den aktuella beloppsgränsen höjas markant.

När beloppsgränsen infördes befann sig Sverige i materielanskaffningshänseende i en annan situation än i dagsläget. Regleringen bör utformas på ett sådant sätt att den möjliggör effektiva processer och är långsiktigt hållbar. För att detta ska uppnås föreslås att beloppsgränsen för när Försvarsmakten och Försvarets materielverk får meddela undantag från LUFSS i enlighet med förslaget ska bestämmas till 200 000 000 kronor.

Det föreslagna beloppet kan jämföras med den beloppsgräns om 200 000 000 kronor som gäller för ekonomiska åtaganden för materielinvesteringar samt förberedelse för materielinvesteringar som Försvarsmakten ska framställa om regeringens medgivande för enligt myndighetens regleringsbrev för 2022. Även om beloppsgränserna är motiverade utifrån olika syften är det rimligt att låta dem överensstämma. Båda beloppsgränserna baseras på generella överväganden kring när det är lämpligt att ge myndigheterna mandat att fatta egna beslut om materielinvesteringar. Det är även av effektivitetsskäl rimligt att beloppsgränserna överensstämmer. I annat fall kan myndigheterna, i situationer där investeringen faller inom ramen för det belopp som de får fatta beslut om utan regeringens bemyndigande ändå behöva begära regeringens bemyndigande för att kunna fatta beslut om undantag från upphandlingsreglerna.

Vid en sammantagen bedömning får 200 000 000 kronor anses vara en lämplig beloppsgräns för när Försvarsmakten och Försvarets materielverk får meddela undantag från LUFSS. Lagen ska ändras i enlighet med detta.

5 Ickraftträdande- och övergångsbestämmelser

Promemorians förslag: De föreslagna ändringarna ska träda i kraft den 1 juni 2023. Äldre bestämmelser ska fortfarande gälla för upphandlingar som har påbörjats före ickraftträdandet.

Skälen för förslaget: De föreslagna ändringarna bör träda i kraft så snart som möjligt. Det föreslås därför att bestämmelserna träder i kraft den 1 juni 2023.

Äldre bestämmelser bör fortfarande gälla för upphandlingar som har påbörjats före ickraftträdandet.

6 Konsekvenser

Promemorians bedömning: Förslaget ger utrymme för Försvarmakten och Försvarets materielverk att i större utsträckning få besluta om undantag från lagen om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet.

Den ändrade beslutsordningen innebär inga ökade kostnader.

Skälen för bedömningen: Förslaget innebär att Försvarmakten och Försvarets materielverk i större utsträckning kommer att få besluta om undantag från LUFSS med hänsyn till Sveriges väsentliga säkerhetsintressen och därmed att vissa avgöranden som i dagsläget kräver regeringens beslut i det särskilda fallet ska kunna beslutas av myndigheterna i stället. Genom att Försvarmakten och Försvarets materielverk i fler fall får besluta om undantag effektiviseras och förenklas upphandlingsprocessen för myndigheterna. Regeringskansliet får samtidigt en minskad arbetsbörda, vilket medför att resurser i större utsträckning kan koncentreras till mer omfattande upphandlingar som är av särskild betydelse.

Den ändrade beslutsordningen medför i sig inga ökade kostnader. Ramarna för Försvarmaktens respektive Försvarets materielverks upphandlingar följer av givna anslag. Förslaget bedöms inte innebära några ökade kostnader för det allmänna i övrigt.

Förslaget bedöms inte påverka den kommunala självstyrelsen, brottsligheten och det brottsförebyggande arbetet, sysselsättning och offentlig service i olika delar av landet, små företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt i förhållande till större företag, jämställdheten mellan kvinnor och män, eller möjligheten att nå de integrationspolitiska målen. Förslaget bedöms inte heller i övrigt medföra några konsekvenser av betydelse.

Förslaget bedöms vara förenligt med EU-rätten.

7 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet

1 kap. 9 § I fråga om upphandling som avser sådan tillverkning av eller handel med vapen, ammunition och krigsmateriel som omfattas av artikel 346.1 b i EUF-fördraget och där 7 eller 8 § eller 10 § första stycket 2–4 eller 10 inte är tillämpliga får regeringen i enskilda fall besluta om de undantag från bestämmelserna i denna lag som är nödvändiga med hänsyn till Sveriges väsentliga säkerhetsintressen.

Försvarsmakten och Försvarets materielverk får besluta om sådana undantag som avses i första stycket om upphandlingen

1. avser tillägg till en upphandling där regeringen tidigare beslutat om undantag med stöd av första stycket,

2. avser varor, tjänster eller byggtreprenader inom ramen för en av Sverige träffad internationell överenskommelse om mellanstatlig samverkan i fråga om försörjning av varor, tjänster eller byggtreprenader, eller

3. har ett värde som är högst 200 000 000 kronor.

Försvarets radioanstalt får besluta om sådana undantag som avses i första stycket om upphandlingens värde är högst 5 000 000 kronor.

Paragrafen innehåller en bestämmelse om möjlighet att göra undantag för upphandlingar som avses i artikel 346.1 b EUF-fördraget. Av första stycket framgår att sådana undantag kräver beslut av regeringen.

Av *andra stycket* framgår att Försvarets materielverk har rätt att för egen del besluta om vissa undantag som omfattas av 346.1 b EUF-fördraget. Ändringarna i andra stycket innebär att Försvarsmakten får samma möjligheter som Försvarets materielverk att för egen del får besluta om sådana undantag och att beloppsgränsen i tredje punkten höjs till 200 000 000 kronor.

Av *tredje stycket* framgår att Försvarets radioanstalt har rätt att för egen del besluta om undantag som omfattas av artikel 346.1 b EUF-fördraget. Ändringen är endast av redaktionell art.

7 kap. 1 § Tekniska specifikationer ska ingå i annonsen om upphandling, förfrågningsunderlaget, det beskrivande dokumentet eller de *kompletterande* handlingarna. Specifikationerna ska vara utformade på något av de sätt som anges i 2 och 3 §§.

Ändringen i paragrafen är endast av redaktionell art.

7 kap. 17 § En upphandlande myndighet eller enhet får kräva att anbudet innehåller

1. certifiering eller dokumentation som visar i vilken utsträckning anbudsgivaren har förmåga att uppfylla sina skyldigheter i fråga om export, överföring och transitering av varor i samband med kontraktet,

2. uppgifter om eventuella begränsningar som exportkontroll eller säkerhetsarrangemang kan komma att medföra för den upphandlande myndigheten eller enheten i fråga om att sprida, överföra eller använda varorna och tjänsterna eller resultat av dessa varor och tjänster,

3. certifiering eller dokumentation som visar att organisationen och lokaliseringen av anbudsgivarens försörjningskedja gör det möjligt för denne att

uppfylla kraven om försörjningstrygghet som den upphandlande myndigheten eller enheten anger i annonsen om upphandling, förfrågningsunderlaget, det beskrivande dokumentet eller de *kompletterande* handlingarna,

4. en utfästelse från anbudsgivaren om att se till att eventuella ändringar i försörjningskedjan under genomförandet av kontraktet inte kommer att skadligt inverka på uppfyllandet av kraven om försörjningstrygghet i annonsen om upphandling, förfrågningsunderlaget, det beskrivande dokumentet eller de *kompletterande* handlingarna,

5. en utfästelse från anbudsgivaren att, i enlighet med villkor som parterna ska komma överens om, upprätta eller upprätthålla den kapacitet som krävs för att tillmötesgå den upphandlande myndighetens eller enhetens eventuellt ökade behov till följd av en kris,

6. dokumentation i fråga om att tillgodose den upphandlande myndighetens eller enhetens ökade behov till följd av en kris,

7. en utfästelse från anbudsgivaren att utföra underhåll, modernisering och anpassningar av den utrustning som är föremål för upphandlingen,

8. en utfästelse från anbudsgivaren att i tid informera den upphandlande myndigheten eller enheten om varje förändring i anbudsgivarens organisation, försörjningskedja eller industriella strategi som kan påverka anbudsgivarens skyldigheter gentemot den upphandlande myndigheten eller enheten, eller

9. en utfästelse från anbudsgivaren att, i enlighet med villkor som parterna ska komma överens om, förse den upphandlande myndigheten eller enheten med allt som behövs för produktion av reservdelar, komponenter, särskilda tillbehör och särskild testutrustning, inklusive ritningar, licenser och instruktioner, för den händelse anbudsgivaren inte längre kan tillhandahålla denna utrustning.

En upphandlande myndighet eller enhet får kräva att anbuderna även innehåller annat för att visa att anbudsgivaren uppfyller kraven i fråga om försörjningstrygghet.

I paragrafen har endast redaktionella ändringar gjorts.